

W naszej gminie jest wiele cmentarzy ewangelickich. Czy ktoś o nich pamięta?

Stan większości wiejskich cmentarzy w naszej gminie jest bardzo zły. Winę za taki stan rzeczy ponoszą głównie administratorzy terenów.

Igor Nigmański

Sytuacja cmentarzy ewangelickich to dla wielu niewygodny temat. Znajdują się one praktycznie w każdej wsi. W samej gminie Koronowo jest ich ponad 40. Oprócz nich są również cmentarze poepidemiczne, rodowe oraz żydowski przy ulicy Kolejowej w Koronowie. Skąd tak duża liczba? Zapytaliśmy o to Michała Wiśniewskiego, znawcę tematu, autora strony internetowej „Lapidaria - zapomniane cmentarze Pomorza i Kujaw”.

- Przeważnie było tak, że Kościół Rzymskokatolicki nie zezwalał na pochówki wyznawców innej religii na swoich cmentarzach. W związku z tym, nowi osadnicy sami je sobie tworzyli - wyjaśnia Wiśniewski. Dodaje również, że protestanci chcieli mieć swoich zmarłych członków rodziny blisko siebie.

Pochówki w tych miejscach odbywały się jeszcze w czasie wojny. Po 1945 roku Kościół Ewangelicko-Augsburski nie uzyskał prawa do ich własności. Od tamtego czasu obiekty są stale dewastowane. Zdarzały się także sytuacje, kiedy to cmentarze były likwidowane. Za przykład może posłużyć Trzyczyn, gdzie w końcu lat 80 na miejscu pochówku zmarłych postawiono domy. Problem w tym, że ekshumację wykonano nieprofesjonalnie i przez wiele lat z ziemi wydo-

Cmentarz ewangelicki w **STARYM DWORZE** to miejsce spotkań miłośników mocnych trunków i wagarowiczów

bywano jeszcze ludzkie kości. Podobne zdarzenie miało miejsce przy ulicy Paderewskiego w Koronowie, gdzie dzisiaj znajduje się park. Niestety i w dzisiejszych czasach zdarzają się akty bezczeszczenia tych miejsc. W 2015 r. Nadleśnictwo Różanna zaorało cmentarz ewangelicki w Gościeradzu.

40

około tylu **cmentarzy ewangelickich** znajduje się w miejscowościach położonych na terenie gminy Koronowo.

Wyorali z ziemi dziecięce nagrobki i posadzili nowy las.

- Odpowiedzialność za cmentarze ponosi właściciel terenu. W znakomitej większości grunty te należą do gminy, czasem wskazany jest również Skarb Państwa i wtedy administratorem jest starostwo powiatowe. Niekiedy właścicielami są Lasy Państwowe, tak jak w przypadku niechlebnego Gościeradza - mówi Michał Wiśniewski.

Jak przyznaje nasz rozmówca, największym problemem jest zakrzaczenie i zaśmiecenie tych miejsc. Jego zdaniem, inicjatywą powinna wykazać się gmina oraz miejscowe szkoły.

O sprawę cmentarzy zapytaliśmy również dyrektora Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Koronowie Adama Kęskrawca.

- Pracę na wiejskich cmentarzach wykonujemy sporadycznie. Głównie działamy na terenie cmentarza komunalnego oraz żydowskiego. Jeżeli dostanę jakikolwiek sygnał o zalegających śmieciach na tego typu terenach, to będzie natychmiast interweniowałam - mówi. ©P

Jeżeli zauważą Państwo w gminie zaśmiecony cmentarz należy poinformować o tym ZGKiM